

csökkentésében, higiénikus műhelyekben, a munkabérek emelésében, a munkanélküliség megszüntetésében, a lakás viszonyok megjavításában és az élelem változatosságában látják. Az utolsó tíz évben ellenkező irányban ható gazdasági erők eredményezték a fentvázolt szomorú tényállást. A lakásviszonyokra jellemző az a mérvadó helyen nyilvánított vélemény, mely szerint a szuboticaai házak 70°-át le kellene rombolni, mert károsak az egészségre. (Petrovics Koszta városi főmérnök előadása a Szabadegyetemen.) Zagreb lakosságának 55°-a él 1—2 helyiségből álló lakásokban, Beográdban a lakások 48°-a nedves, 50°-a sötét, 61°-ában egy helyen főznek és alszanak, 87°-át gyenge anyagból építették. A tödévészben szenvedők 82°-a 1 szobás lakásban lakik, ezeknek javarésze a gyermekekkel egy helyiségben él.

A betegség csak előhírnöke a halálnak és az embert óvakodásra kell, hogy intse. A tuberkulózis, mint a halálozás oka mind nagyobb méreteket ölt. 1926-ban 100 elhalálozás közül 34-nél volt a tuberkulózis az ok, 1931-ben már 46. Nálunk a tbc. nemzeti betegséggé lett.

A tuberkulózis elleni harc közvetlen feladata tehát szanatóriumok építése. Vojvodina bármely részén, minden nagyobb község és város mellett vannak megfelelő erdős vidékek, ahová szanatóriumokat lehetne építeni, ami elsősorban is a betegsegélyző pénztárak feladata lenne. Az építkezés költségeit kiadós állami és báni segítyen kívül, a városi- és községi tanácsok, a munkásbiztosító pénztárak és magánszemélyek szövetkezeti alapon való összetartásával lehetne előteremteni. Minden lépés, amelyett a tuberkulózis elleni védelemre meteszünk, óriási jelentőségű. A társadalom színe-javát, az alkotó munkáselemet, a dolgozó fiatalokat mentjük így ki a halál öleléséből.

A másik épp olyan fontos és elengedhetetlen követelmény: kitartó harc a társadalmi nyomor és kulturálatlanság ellen, a társadalmi osztályok egymás által való elnyomása ellen, az egyének kiszolgáltatása ellen a kollektív összefogásért, a beteg és szomorú jelen ellen az egészségtől duzzadó, víg jövőért.

Dr. P. L.

MI TÖRTÉNT KINÁBAN?

Szun-Jat-Szen: „... azt szeretném, ha minden parasztnak cipője lenne...“

„Ki okozta e nyomort, e borzalmas csatákat s mind e véres zivatart? „

A gyilkos szerszám, mely már annyi embert emészett el: a kard, az átkos kard“. (Régi kínai vers)

Nyári napnak alkonyulatánál — 1937 július 8-ikán — mikor a levegő száraz volt, mint a puszkapor, Lukucsiannál, a mandzsuri határon kínai és japán határőrök egymásra tüzelnek. Ilyen összetűzés, ezt megelőzően, két év alatt, az Asahi japán ujság szerint

is, legalább négyszázszor előfordult, súlyosabb következmény nélkül. Most azonban mi történik? A lukucsiani határincidens, az emlékezetes abesszíniai hódító hadjáratot bevezető ual-uali háborús ürügyhöz hasonlatosan megindítója lett egy régóta tervezett és minden ízében japáni tökéletességgel kidolgozott gyarmati háborúnak. A faszizmusok nem büszkélkedhetnek képekben és elképzelésekben gazdag fantáziával, nemzeti, faji agresszivitásuk, hivalkodó álhősiességük, államelvük végtelenül egysikű: uniformizált, mint a szellem, mely szülője az egyirányú, külterjes terveknek.

Julius 8-ikán eldördülnek a fegyverek a mandzsuri határon és huszonnyolcadikán már kitűzték az ősi Peking falain a japán lobogót. Elfoglalják Tiencsint, Észak-Kína legnagyobb kikötőjét, bombázzák Sang-Hait, Kantont, Nankingot. Októberben a japánok Sang-Hai kínai negyedét, Csapei városrészt lépésről-lépésre, emberről-emberre elfoglalják és feldúlják, rászabadítják a városra hajóágyúik és repülőbombáik minden alvilági tüzet és kínját, közben százezernyi polgári személy, gyermekek és riksahordásban elvénült fiatalok halálhörgése, az égigérő tüzzel égő város pokoli pánikja, egy dantei pusztulás romboló rémülete, az iszony porrá őrülő örülete elnyomja az ég kékjén úszó ezer halálgép zúgását. Csapei romokban, de a romok fölött a rémület agyattépő perceiben öntudatra ébredt, s talán ötezeréves történelmében most először kovácsolódott egygé a négyszázötvenmilliós nép: negyvenezer japán holtteste fölött, Csapei romjai fölött, egész Kína ujjászületett.

Japán évek óta készülődik Kína bekebelezésére, a hirhedt Tanaka-terv újabb korszakát nyitotta meg az 1937 júliusában megindult kínai-japán háború. Az isteni Tenno, a japán császár kijelentette: „azáltal, hogy nem érti meg Japán szándékait, Kína okozta a háborút”. Később látni fogjuk Japán „szándékait” meztelenül, megfosztva a japáni hűbéri-hősi-vallási-nemzeti mákonytól. A japán hadiköltségvetés számai megmutatják, milyen édes, felülről irányított, bódító nemzeti beléndek a hősi kiállás, a történelmi hivatás szólama, Japánnak Ázsiát pacifizáló küldetése, Kinának a „vörös véstől” való megmentése és a szentnek nevezett hódító hadjárat; a költségvetés számai halomra döntik a még csaknem ősi hűbéri-ség cseresznyeskertjeiben, tisztí klikkjeikben és a „sogunátus kapitalizmusában” élő Japán fasisztásan kódos küldetés mithoszáját. A japán hadikiadás 1914-ben 194 millió yen volt, 1937-ben 2 milliárd yen, az állami költségvetésnek több mint fele! 1914-ben a katonai üzemekben dolgozó munkások száma 60.000, 1937-ben több mint 300.000! Ez mind Kína ellen irányul, ezek azok a „szándékok”, amelyeket Kína nem akart megérteni. A háborút a nyersanyaghiányban szenvedő japán nagyipar, az évszázados expanzív politika, a szigetbirodalom népének kiegyenlítettlen belső ellentétei idézik elő, a belső erjedő erőket a fasiszta uralom kifelévaló expanzivitásba közömbösíti. A japán nemzeti vagyon felét öt család tartja kezében — az ilyen hazában, a belül forró erőknek kanali-

zációs utat kell keresni — a fasiszta-kapitalizmus „kérdéseket” keres, vagy ha nagyhatalom, háborút indít. (Magyarországon nyolcvan nagybirtokos kétésfélmillió hold földet ural, azonfelül, hogy az egész országot uralja, ugyanakkor három millió nincstelen-földtelen paraszt lézeng-tengődik a magyar hazában, elleplező „kérdést” idéz fel tehát az uralmon levő osztály, a rosszul értelmezett államvezetés hádeszi mélyeiből, hogy a magyar paraszt fejét bestruccozza a „kérdés” futóhomokjába.) A nagyhatalmi Japán „kérdés” helyett háborút indít „Távolkeleti” kérdés rendezésének jogcímén. Japánban öt család, a Mitsui-k, a Mitsubishi-k, a Sumitomo-k, a Yasuduk, Okurák-nemzetsége kezében tartja az ország iparának, kereskedelmének és pénzügyének 60%-át. E családok monopolvállalaitól irányított külpolitika, az árupiacért és az ipari nyersanyagért fordult hódító hatalmának teljes apparátusával a belpolitikailag és katonailag gyenge, kiegyensúlyozatlan, zilált anyagi, erkölcsi és politikai viszonyok között élő Kína felé. A hódító Japánban, az ázsai méretű vagyoni eltolódások mesebelien szörnyű hazájában természetesen a népesség elproletárosodik, lemorzsolódik, lerongyolódik. 1927-ben — a hivatalos japán statisztika szerint — több mint négy és félmillió volt a városok tisztán proletárnépessége és a nem földhözköttött kétkézi munkások száma tizmillió! Imperialista álmok, vágyak valósággraválásaképpen gazdasági politikája révén a kapitalista Japán ugyanakkor már 12%-kal részesedik a kínai birodalom összkereskedelmében, legnagyobb ipari érdekelttsége Kinában a sanghaji szövőipar, 30 gyárban, 50.000 munkás és 23.000.000 yen tőke dolgozik. Mandzsuriában 150.000.000 fogyasztót foglaltak el a japán tőkének, Sanszi kínai tartomány szénkészletét 127 millió tonnára becsülik, mi sem természetesebb, hogy a ma dúló háború célja a japán köszénkonszernek és egyéb konszernek, bankok háborúja. A háború harc a piacért és nyersanyagért.

Az életszintnek még az ipari munkásokénál is alacsonyabb fokán áll a japán parasztság. A roppant méretű iparosodás ellenére a lakosság fele mezőgazdasággal foglalkozik. A mezőgazdaság ebben a távolkeleti szigetországban regeszzerűen hűbéres viszonyok között él ma is, a birtok- és tulajdonviszonyok a legszomorúbb számokat vonultatják fel. A törpebirtokosok és kisbérlők száma a hetvenmilliós országban ötmillió, egy-egy gazdaságra egy hektár esik. (Európa legagráriusabb államában, egyésfélmillió az egy-három holdas földművesek száma, kilencmillió lakosból!) A japán földműves parasztság körülbelül tizmillió yen adósság bilincseiben vergődik, ugyanakkor az anyaország 87.000 ipari üzemében 2.300.000 bérmunkás évi tizmilliárd yen értékű árút termel, de a belső fogyasztás növelése helyett, a háborút megelőző években a hadikészülődésekre tizmilliárd yent fordítottak. A pénzt a társadalmi értéket termelő gazdaságból vonták el és ezt a hiányt a háború nem pótolhatja.

A japán gazdasági piramis legalsó, legszélesebb talapzatán a dolgozó milliók állnak, a piramis csúcsán a Mitsui-k, Mitsubishi-k

és az isteni származású császár; az uralkodó csúcsnak a gazdasági anarchia feloldása, levezetése és leverése érdekében — természet-szerűen — meg kell találnia, hogy úgynevezük a maga „zsidókérdését”, meg is teremtik a maguk számára a „kinai kérdést” és keresik a súlyos valóságból egyedül kivezető utat, ezt pedig az előállított haditermékek elfogyasztásában, a háború felidézésében vélik megtalálni. Fasiszta világnézet! A valóságot elkendőző politikai tendenciájuk oda irányul, hogy a társadalmi felületen tatóngó szakadékokat hódításra berendezett államelvük alapján új felvevő piacok távoli panorámájával simítsák el. Nem az elnyomott néprétegek életszínvonalának emelésével, a javak és terhek igazságos elosztásával, felszabadítással egyengetik az egyenlenségeket, hanem a gazdasági piramis csúcsán állók — híven a fasiszta gazdasági szemlélet parancsához — háborút indítanak, szent háborút hirdetnek és pusztulásba viszik a nemzetet; a fasiszta világnézet így parancsolja a korszerű gazdasági és közjogi reformok létesítése helyett, az ellentéteket és néma lázadásokat a háború vércsatornáján paralizálni.

A japáni túlnépesedés elmélete tudományosan nem áll meg, mert nem a sűrű népesség, hanem a társadalmi szervezetet fejlődésében, a társadalmi munkát pedig hozama egészséges felosztásában akadályozó rendszer tart széles néprétegeket emberi színvonal alatt és ez a kényszerrendszer az ellene lázadó belső erőket külháborúba vezet. A népműveltség haladottabb fokán nagyobb-számú népesség könnyebben tartható el, mint kisebb — mondja híres könyvében, „A haladás és szegénység”-ben Henry Georg. A társadalom igazságtalansága, nem pedig a természet mostohasága oka annak az inségnek és nyomornak, melyet a közkeletű elmélet a túlnépesedésnek tulajdonít. A túlnépesedés miatt expanzív politikát folytató nemzetek, Lengyelország, Németország, Olaszország, a gyarmatkövetelő államok területi aspirációi, csak népbolondító víziók és nélkülözik a tudományos elméletek, számok megbizonyítható valóságát. A háborúelőtti Németország kétésfélmillió négyzetkilométer területet magában foglaló afrikai gyarmatainak mindössze 22.000 németet helyezett el, Olaszország negyvenmillió lakosából negyven év alatt 8000 olasznak adott elhelyezést az afrikai kolóniákon, ugyanakkor New-Yorkban négyszázezer olasz él. Japán Korea bekebelezése után nem helyezte el népfölöslegét az új területen, ellenkezőleg koreai benszülőttek költöztek át a japán szigetekre, igaz viszont, hogy Korea megművelhető földjeinek 75 százaléka japán nagybirtokosok kezébe került. Ez a tényleges helyzet a napjainkban dívó „népfelesleg” elmélete és a gyarmati követelések agresszív politikája között.

Török áfium, német maszlag — bizony népbolondító, csűjelszavak ezek.

A népszaporulat helyes gazdasági intézkedésekkel, a fejlődő gazdaságtechnikai eszközök észszerű alkalmazása mellett könnyen elhelyezhető új termelési ágakban, a jövedelemfelosztás igazságos

és természetes arányosságának keresztülvitele megakadályozhatja a kivándorlást és a munkanélküliséget, a nyomort, néma forradalmat, kiküszöbölheti a területi követelések háborús megoldását. Az igazság az, hogy az imperialista-kapitalista államok — és természetesen Japán is — mai, történelmileg meghatározott gazdaságpolitikai felépítésük következtében, szükségszerűen háborús megoldást követelnek. A világalalmat lassanként — minden emberi értelem megcsúfolására — a szabadságellenes, kalandor és portyázó szellemű fasizmus veszi át, a fasizmus keresztapja, Mussolini pedig és vele növendékei, mesterei, hódolói, hódoltjai és bomlottjai karban kiáltják: „a vaj és ágyú közül mi már választottunk, az ágyút!” Ez a fasizmus világnézete, ezzel szemben áll a jóindulatú értelem, de a harcban ez utóbbinak — egyelőre, a jelek szerint — el kell buknia. Aki ismeri a fasizmus lélektanát és a fasizmussal kacérkodó eszmei-szellemi-hűbéres országokat, az előtt nem rejtély többé, mit takarnak a „kérdések” és miért elkerülhetetlen a háború a fasizmus számára.

Fekete Béla

EZERÉVES MAGYAR RIADALOM

Mióta a Dunántúlt gyászmagyarok járták, nyesett fülű, csonkított orrú koldusok, akiket Lél és Bulcsu akasztófája alól küldött haza szégyenszemre a győztes Ottó császár, a magyar lélek mélyén sohasem forrt be a német seb. Hódolatban és lázadásban, kiszolgáltatásban és kuruc ellenállásban ezer év óta egyre a Német Veszedelem első riadalma újul fel az ősi sérülésből. A lechmezei csatavesztés után nemcsak a szabad nyugati portyázásnak szakadt vége, hanem elveszett a Bécsi Erdőtől Bajorországig vont gypű elve is. A németség hamarosan a Fertő tavánál termelt s a német áradatot Szent István keménykezű államalapítása tudta csak a Vértes alól visszaverni. Kúnok, bessenyők és székelyek állandó készültségben őrzik a Lajtamentét és a Morvamezőt az Árpád-házi királyok alatt s amikor a hűbériség a német-római császárságnak szolgáltatta ki a Duna-medencét, jobbágyfelkelésekben s a kelyhesek nemzeti nyelvforradalmában robban ki, majd a köznemesség szabad királyválasztásában érvényesül újra a keleti ellenállás.

Gyónjuk meg a magyar megmaradás titkát: amikor a török hódítás megtöri a magyar önállóságot, a Nyugatról még féktelemből ránehezedő német uralmi törekvésekkel szemben konok kálvinizmusba fokozódik a riadó magyar lélek s független Erdélyt alapít. Törökösséget is vállal s szegénylegényeket ültet lóra, hogy újból és újból elkiálthassa: eb ura fakó! S ahol a német uralom lábát megveti, ott pénzzel és birtokkal kell elaltatni a lázadó magyar lelkiismeretet. A Habsburgok arisztokráciát vásárolhattak